

LIFE14 CCM/LV/001103 „LIFE REstore - Degradēto purvu atbildīga apsaimniekošana un ilgtspējīga izmantošana Latvijā”

Dabas lieguma „Laugas purvs” dabas aizsardzības plāna izstrādes sabiedriskās apspriešanas sanāksmes protokols.

Notiek: Limbažu novada Vidrižu pagasta Bīriņu Sabiedriskajā centrā 24.02.2017.

Sanāksmes sākums: pkst.15:00

Sanāksmi vada: Gundega Freimane, biedrība „Baltijas krasti”

Protokolē: Gundega Freimane, biedrība „Baltijas krasti”, (pēc audioieraksta)

Pedalās:

1. Jānis Ļevšins, Limbažu pašvaldības Vidrižu pagasta pārvaldnieks
2. Gunārs Bērziņš, zemes īpašnieks
3. Laura Grīnberga, DAP, REstore projekts, biotopu eksperts
4. Gintārs Rubenis, DAP, Vidzemes RA, nekustamo īpašumu apsaimniekošanas eksperts
5. Gīta Strode, DAP, departamenta direktore
6. Mārtiņš Blaus, DAP, valsts vides inspektors
7. Rolands Auziņš, DAP, Vidzemes RA direktors
8. Ilze Pētersone, DAP, valsts vides inspektore
9. Dace Actiņa, Krimuldas novada dome, teritorijas plānotāja
10. Aivars Petriņš, eksperts, LU Zooloģijas muzejs, eksperts, nodibinājums Ekoforums
11. Līga Strazdiņa, eksperte, LU, eksperte, nodibinājums Ekoforums
12. Kaspars Pabērzs, DAP, REstore projekts, vadītājs
13. Andris Ansis Špats, pētnieciskā jaunsaimniecība „Gundegas”
14. Everita Zaķe – Kļaviņa, DAP, REstore projekts, koordinatore
15. Rūta Sniedze Kretalova, eksperte, LDF, nodibinājums Ekoforums
16. Jānis Vimba, Bīriņu Pils valdes pr-jis
17. Māra Pakalne, biedrība „Baltijas krasti”, mitrāju eksperte
18. Ilze Strauta, DAP, Vidzemes RA, daļas vadītāja
19. Oļģerts Aleksāns, biedrība „Baltijas krasti”, eksperts
20. Juris Pētersons, biedrība „Baltijas krasti”, projekta vadītājs
21. Ieva Siliņa, SIA Lauga, vadītāja vietniece
22. Rudīte Drona, SIA Lauga, ražošanas daļas vadītāja
23. Gundega Freimane, biedrība „Baltijas krasti”.

Darba kārtība

- I. 15:00 – 15:15 - Sanāksmes atklāšana, darba kārtība. Gundega Freimane, plāna konsultante, sabiedriskās apspriešanas sanāksmes vadītāja, biedrība „Baltijas krasti”
- II 15:15 – 15:30 - Dabas aizsardzības plāna izstrādes gaita, laika grafiks, īsa informācija par teritoriju, Mg. env. Sabīne Zāģere, plāna vadītāja, nodibinājums „Ekoforums”
- III Teritorijas dabas vērtības:
  1. 15:30 – 15:45 – Putni. Ornitologs Mg. biol. Aivars Petriņš, nodibinājums „Ekoforums”

2. 15:45 – 16:00 – Purva biotopi. Eksperte Dr. biol. Līga Strazdiņa, nodibinājums „Ekoforums”
3. 16:00 – 16:15 – Meža un saldūdens biotopi, ieteikumi dabas lieguma paplašināšanai. Eksperte Mg. biol. Rūta Sniedze Kretalova, nodibinājums „Ekoforums”
4. 16:15 - 16:30 - Dabas vērtību ietekmējošie faktori, mērķi, pasākumu pārskats. Mg. biol., Mg. env. Gundega Freimane, biedrība „Baltijas krasti”
5. 16:30 – 17:00 - Būtiskākie apsaimniekošanas pasākumi dabas vērtību saglabāšanai. Hidroģeoloģijas eksperts - Dr. geol. Oļģerts Aleksāns, biedrība „Baltijas krasti”
6. 17:00 – 17:15 – Laugas purva ekosistēmu pakalpojumu novērtējums. Dr.paed. Aija Peršēvica, biedrība „Baltijas krasti”
7. 17:15 – 17:30 - Dabas aizsardzības plāna izstrādes turpmākā gaita
IV 17:30 – 18:00 - Jautājumi un diskusijas

Gundega Freimane, (turpmāk G.F.) atklāj sanāksmi, informē par sanāksmes saturu, izstāsta galveno informāciju, lai iepazīstinātu ar dabas aizsardzības plānu. Dabas liegumam “Laugas purvs” dabas aizsardzības plāns tiek izstrādāts uz 12 gadiem, pamatojoties uz zinātnisko informāciju. Tajā netiks ieviesti papildus ierobežojumi, jo visa teritorija jau ir dabas liegums. Nav paredzēti nekādi ierobežojumi vietējiem iedzīvotājiem - apmeklēt purvu varēs jebkurā laikā, tāpat kā tas ir bijis līdz šim. Nav paredzēti arī nekādi papildus ierobežojumi medniekiem - medības var notikt tāpat kā līdz šim, saskaņā ar vispārīgajiem medību normatīvajiem aktiem. Teritoriju visvairāk ietekmē un apdraud meliorācijas grāvji, kas susina purvu un ietekmē Višezera līmeni, kā arī neprecīzas dabas lieguma robežas, kas nenodrošina visas purva ekosistēmas vienotu aizsardzību. Plānam ir izstrādāti ilgtermiņa un īstermiņa mērķi, paredzēti apsaimniekošanas pasākumi. Šim plānam ir papildus sadaļa par ekosistēmu pakalpojumiem, kas dabas aizsardzības plānos tiek izstrādāta pirmo reizi, kā arī tiks sagatavota publikācija par Laugas purvu projekta REstore metodiskajā izdevumā.

G.F. uzsver, ka sabiedriskajā apspriešanā ikviens var izteikt savus ieteikumus un uzlabojumus, tie tiks iestrādāti plānā, vai arī tiks sniegts pamatots viedoklis, kāpēc tie netiek iestrādāti plānā. Tabula ar apkopotajiem ieteikumiem tiks pievienota plānam. Ieteikumus var iesniegt arī rakstiski vēl nedēļu pēc plāna sabiedriskās apspriešanas, līdz 6. martam. Pēc tam plāns tiks iesniegts saskaņošanai pašvaldībām. Tā kā Sabīne Zāģere ir saslimusi, G.F iepazīstina ar plāna izstrādes laika grafiku, likumdošanas aktiem, kas nosaka plāna izveidi, kā arī īsu informāciju par teritoriju.

G.F. iepazīstina ar ekspertiem, kas uzstāsies un piedalījušies plānā, dod vārdu ornitologam Aivaram Petriņam.

Aivars Petriņš (turpmāk A.P.) iepazīstina ar informāciju par aizsargājamām putnu sugām, kas konstatētas dabas lieguma teritorijā. Putnu sugas šinī teritorijā pētītas ļoti maz, salīdzinot ar citiem purviem. Sīki raksturo purva ainavas elementus, to nozīmību putniem. Raksturo katru sugu, tās sastopamību Laugas purvā, uzturēšanās vietas un iespējamās tendences nākotnē. Laugas purvu varētu iekļaut putniem nozīmīgo vietu sarakstā, pamatojoties uz dzeltenā tārtiņa un purva tilbītes sastopamību. Plānā ietvertas gan vēsturiski, gan 2016. gada vasarā konstatētās sugas, jo vienā sezonā ir grūti uzskaitīt visas.

G.F. Paldies Aivaram Petriņam, vai ir kādi jautājumi?

Andris Špats (turpmāk A.Š) Purva tilbītes ligzdo lielogu dzērveņu laukos, apmēram desmit, pārcēlušās no purva.

A.P. Jā, tā varētu būt, tās ligzdo tur, kur ir labvēlīgi apstākļi.

A.Š. Arī viens dzērveņu pāris ir pārcēlies uz dzērveņu plantācijām. Uzdod jautājumu, vai zināms, kā cēlies Laugas purva nosaukums. Tas līvu vārds, kas nozīmē “akacis”.

G.F. Dod vārdu purva biotopu ekspertei Līgai Strazdiņai.

Līga Strazdiņa (turpmāk L.S.) Informē, ka vairākkārt apmeklējot purvu, ir veikta purva biotopu pētīšana. Situācija dabā ir salīdzināta ar ortofotokartēm un precizētas biotopu robežas. Stāsta un demonstrē kartēs, kur dabā sastopams katrs biotops, detalizēti raksturo katru no konstatētajiem biotopu veidiem. Purvā konstatētas četras aizsargājamo augu sugas, kas tam piešķir īpašu vērtību. Ieteikums pievienot pašlaik ārpus lieguma esošās purva daļas dabas liegumam, lai teritorija nebūtu fragmentēta.

A.Š. Purva dienvidu daļā atzīmētie degradētie purvi ir bijusi purva pussaliņa, pirms 600 – 700 gadiem tur bijis mežs, tādēļ kūdras slānis ir tikai apmēram 2 m biezs, tas nav degradēts. Jau padomju laikā tur bija koki, tur grunts ir virs ezera līmeņa, purvs ir uzaudzis pēc tam. Višezera dienvidu malā, rokot ir atrasti koka celmi, kuru diametrs bija virs 30cm, kas norāda, ka agrāk tur bijis mežs. Ezeram īpatnība ir tā, ka ezera dibens ir ārkārtīgi nelīdzens, tāpēc veidojas saliņas, pussaliņas un aug koki. Iznāk, ka tas blakus no mana lauka, iznāk, ka es esmu viņu degradējis, bet tāds, apaudzis ar kokiem tas bija jau padomju laikos. Citur ir degradēts, es piekritu, ka pēc grāvju izrakšanas, purvs nosusinājās un degradējās.

L.S. “Degradēts” šinī gadījumā nenozīmē, ka ir bojāts. Šinī daļā nav paredzēti apsaimniekošanas pasākumi, labākais ir neiejaukšanās princips.

G.F. Tas ir biotopa nosaukums šinī gadījumā, Eiropas definīcija. Nosaukums, pie kura mums jāpieturas biotopu kartēšanas procesā. Dod vārdu saldūdeņu un mežu ekspertei Rūtai Sniedzei-Kretalovai.

Rūta Sniedze-Kretalova (turpmāk R.S.K.) Stāsta par Laugas purvā konstatētajiem saldūdens biotopiem, raksturo katru no biotopa veidiem. Purva ezeri ir primārās izcelsmes jeb palikšņu ezeri, veidojušies sen, savukārt akači un lāmas ir sekundāras izcelsmes, tie veidojušies augot purvam un veidojoties plīsumiem. Ezeros un Viršupītē nav konstatētas retas ūdensaugu sugas. Jaunums ir purva upe, kas šajā plānā ir atklāta un apzīmēta pirmo reizi. Tas ir liels izaicinājums atzīmēt šo dabas vērtību, bet es konsultējos ar saldūdens ekspertiem, pētīju ārzemju literatūru, arī Skandināvijā ir tādas purva upes, tas nekas, ka brīžiem upīte pazūd zem kūdras, bet ūdens plūsma tur turpinās. Arī Latvijā dažās vietās ir sastopamas šādas purva upes, piemēram, Ziemeļu purvos.

Meža biotopi Laugas purvā ir sastopami nelielās platībās, tie ir izkaisīti un diezgan jauni. Vērtīgākie meža biotopi konstatēti ārpus lieguma robežām, tādēļ būtu vērts paplašināt lieguma robežas, lai iekļautu liegumā boreālā meža un purvainā meža biotopus. Es pievienojos pārējiem ekspertiem, kas jau atzīmēja, ka tā purva daļa, kas ir ārpus lieguma, ir tikpat vērtīga, kā dabas liegumā iekļautā.

A.Š. Pēc nelegāli veiktās purva nosusināšanas zivju daudzums Višezērā bija samazinājies, bet tagad to bagātība ir atjaunojusies. Ezerā ir daudz melno asaru, jo ir bagātīga barības bāze. Vīri sakot, ka tādi melni asari nekur citur Latvijā neesot.

R.S.K. Uzsver, ka nevar novērtēt zivju daudzumu ezerā, taču distrofajiem ezeriem tiešām ir raksturīgi tumšas krāsas asari, jo ūdens krāsa ir brūna. Taču, kad es vasarā pētīju Višezeri, tur bija makšķernieks, kas pamētāja makšķeri, un neko nenokāra, un teica, ka te nekādas zivis neesot.

G.F. Šeit nav pretrunu, jo ezera līmeņa atjaunošana ir nākusi par labu purva ekosistēmai.

G.F. Stāsta par dabas lieguma robežu paplašināšanu, rādot kartē teritorijas, kur to būtu ieteicams darīt. Pieciem privātīpašniekiem, kuru īpašumus skartu ieteiktā dabas lieguma paplašināšana tika izsūtītas ierakstītas vēstules ar paskaidrojumu un ielūgumu apmeklēt sabiedriskās apspriešanas sanāksmi. Viena īpašniece pazvanīja, uz sanāksmi ir ieradies viens zemes īpašnieks. Kopumā paplašināšana ietekmētu piecus privātīpašumus un Latvijas Valsts mežu zemes. LVM ir piekrituši robežu paplašināšanai, arī viens no zemes īpašniekiem ir izteicis vēlmi iekļaut sava īpašuma daļu liegumā. Potenciāli iekļaujамie meži pārsvarā ir purva salas, vai ietilpst purva aizsargjoslā, kas Laugas purvam ir 50m. Iekļaujot tos dabas liegumā

īpašnieki varēs saņemt kompensācijas. Arī pašlaik tur mežsaimnieciskā darbība ir ļoti ierobežota. Tiek sniegta informācija par kompensāciju izmaksas kārtību.

G.F. uzsver, ka pagaidām šie ir tikai ieteikumi, kas ir loģiski pamatoti, zemes īpašniekiem ir iespēja izteikt savu viedokli, ko mēs ņemsim vērā. Robežu paplašināšana prasīs vismaz 3 – 4 gadus, jo tādā gadījumā nepieciešamas izmaiņas MK noteikumos. Ar zemes īpašniekiem arī tad vēlreiz tiks veikta saskaņošana.

Gita Strode (turpmāk G.S.) Apstiprina, ka gadījumā, ja ministrija izlems paplašināt dabas lieguma robežas, īpašniekiem rakstiski tiks lūgta piekrišana.

G.F. - tāpat klātesošais īpašnieks to dzirdēja personiski, ierakstīsim protokolā, pārējie varēs to izlasīt.

Dace Actiņa, Krimuldas novada dome: ir zināms, ka kompensācijas pagaidām ir tikai līdz 2020. gadam, tas nav mūžīgi.

G.S. Ja zeme ir iekļauta dabas liegumā, zemes īpašniekam ir iespēja prasīt nodokļu atvieglojumus. Tas zemes īpašniekam ir izdevīgi, ja īpašumā nav iespējams veikt saimniecisko darbību.

G.F. Paldies par komentāriem. Protams, nevar zināt, kas būs pēc 20 gadiem, likumdošana mums nemitīgi mainās, bet īpašnieks var būt lepns, ka zeme atrodas Natura 2000 teritorijā, dabas liegumā. Ne jau katram īpašniekam ir īpašumā zeme, kas ir novērtēta kā Eiropas nozīmes aizsargājamā dabas teritorija.

G.F. Informē par pārējām dabas vērtībām, ietekmi un draudiem purvam. Galvenais drauds ir ūdens līmeņa izmaiņas, kas radušās meliorācijas grāvju izrakšanas rezultātā., Daļēji tas ir novērsts, jo dambji ir izveidoti, taču tie nav droši, jo nav profesionāli, tie ik pa laikam laiž cauri ūdeni, tādēļ nepieciešams aizstāt nedrošos dambjus ar jauniem, kvalitatīviem dambjiem.

Sabiedrībai kopumā droši vien svarīgākie īstermiņa mērķi ir tie, kas saistīti ar apsaimniekošanu, tūrisma infrastruktūru. Ir paredzēts uzstādīt robežzīmes - ozollapas. Par taku - plāna izstrādes laikā ir analizēti dažādi varianti. Sākumā bija priekšlikums, ka ir vajadzīga purva taka, tomēr pēc ekspertu slēdzieniem ir skaidrs, ka plaši apmeklēta dabas taka šajā teritorijā nevar tikt plānota, tā var kaitēt dabas vērtībām, jo teritorija kopumā ir maza, bet tajā ir koncentrēta liela īpaši aizsargājamo putnu sugu bagātība. Tad kopā ar ekspertiem mēs izstrādājām iespējamo purva takas variantu, kas neiet pa purva centru un neatrodas Višezera apkārtnē, bet atrodas purva maliņā. Tas ir aplūveida maršruts, kas sākas un beidzas pie lieloģu dzērveņu laukiem. Valsts mežu pārstāve jau uzraudzības grupas sanāksmes laikā darīja zināmu, ka LVM šajā liegumā neplāno attīstīt infrastruktūru. Taka ir paredzēta kā tāds potenciālais kompromisa variants, daļēji tādēļ, lai nekur citur neveidotu purva taku. Tagad, pirms sabiedriskās apspriešanas sanāksmes LVM lūdza iekļaut plānā normu, ka šo purva taku drīkst reklamēt publiski un ekspluatēt tikai tad, kad ir nozīmēts atbildīgais par šo taku, un taka ir marķēta dabā. Tāpat LVM kā zemes īpašnieks neplāno attīstīt taku, taču, neliedz to darīt, ja ir organizācija, kas to uzņemas pie šādiem nosacījumiem. Šis priekšlikums ir jau iestrādāts plānā, tāpat taku drīkst atzīmēt un reklamēt publiskos izdevumos vai standos tikai tādā gadījumā, ja ir nozīmēts atbildīgais par purva taku, taka ir marķēta dabā, un tas ir saskaņots ar pašvaldībām, ar LVM un ar Dabas aizsardzības pārvaldi.

Attiecībā uz skatu torni vai platformu, kas bija paredzēts uz LVM zemes pie robežas ar z/s „Gundegas”, LVM lūdza iekļaut plānā, ka torni var celt, bet ne uz LVM zemes. Principā tas ir saprotams, jo LVM zeme beidzas līdz ar lieguma robežu, tālāk nāk privātā zeme, un LVM nemaz bez sadarbības ar z/s „Gundegas” netiek klāt šai vietai. Mēs kā plāna izstrādātāji akceptējam šo priekšlikumu, jo arī uzskatām, ka šajā dabas liegumā nevajadzētu intensīvi attīstīt tūrismu. Līdz ar to sanāk, ka tornis vai platforma pašlaik būtu jāatzīmē uz privātās zemes ārpus dabas lieguma, un tad īsti vairs nav nozīmes to paredzēt dabas aizsardzības plānā, jo ārpus lieguma un savas zemes, z/s „Gundegas” arī tāpat var celt skatu platformu, tā kā šis

pasākums tiks izņemts no plāna. Vēl ir paredzēti 2 informatīvie stendi, katrā novadā pa vienam – viens pie Višezera, otrs netālu no Lodes ezera, uz lieguma robežas.

Liegumā tiks veikts biotopu monitorings, veikto apsaimniekošanas pasākumu monitorings, Višezera ūdens līmeņa nodrošināšanas monitorings.

A.Š. Nekur nav uzsvērts, kā Laugas purva apsaimniekošana veicinās degradētu purvu atjaunošanu, jo plāns tiek izstrādāts LIFE projekta REstore ietvaros. Vajag pierādīt, ka nauda tiek izmantota purvu atjaunošanai. Tika aizrādīts, ka pašreizējie dambji ir slikti.

G.F. Dambji netiek kritizēti. Mēs visu laiku sakām, paldies, ka tie tika izveidoti. Taču dambji nav kvalitatīvi, tie ir jāpārbūvē, jāaizstāj ar jauniem, kvalitatīviem dambjiem. Dabas aizsardzības plānā tiek paredzēts, ka dambjus ir jāaizstāj ar jauniem, lai tie būtu kvalitatīvi, tur arī tiks izmantoti projekta līdzekļi.

A.Š. Kā tiks attaisnoti izdevumi LIFE REstore projekta ietvaros? Tas satrauc.

Kaspars Pabērzs (turpmāk K.P.) Var nesatraukties. Projekts sastāv no 24 aktivitātēm, kas katra ietver dažādas lietas. Laugas purvs ir iekļauts projektā, dabas aizsardzības plāna izstrāde ir atsevišķa aktivitāte ar savu budžetu, nekam netiek noņemta nauda, lai uztaisītu dabas aizsardzības plānu. Degradētu kūdrāju atjaunošanai dažādās teritorijās ir paredzēta cita aktivitāte un cits finansējums, tā kā nekam nauda netiek noņemta.

A.Š. Idejiski tomēr vajadzētu sasaistīt, ka palīdzot saglabāt Laugas purvu, tiek atjaunota arī degradētā daļa, vajadzētu uzrakstīt savādāk, jābūt diplomātiem.

G.F. Tālāk tiks stāstīts par hidroloģiju un būs skaidrs, ka plāns ir vērsts uz ūdens līmeņa atjaunošanu purvā. Dod vārdu hidrologam Oļģertam Aleksānam.

Oļģerts Aleksāns (turpmāk O.A.) Ja saglabā purvu, tad atjauno arī tā degradēto daļu. Stāsta par Laugas purva hidroloģisko režīmu, tā īpatnībām, ilustrējot ar fotogrāfijām. Lielākā nozīme Laugas purvā ir Višezeram, jo tas nodrošina visas dabas vērtības purvā. Tādēļ galvenais uzdevums ir izdarīt visu, lai uzturētu ūdens līmeni ezerā. O.A. demonstrē hidroloģiskos modeļus, stāsta, kur ieteicams veidot dambjus.

Vīrietijs – Vai iespējams, ka tad, ja notiek kūdras izstrāde, kūdra skalojas ārā un aizsērē nākošie grāvji un caurtekas? Vai ir iespējams uztaisīt filtru?

O.A. Ir meliorācijas nostādīšanas baseini, kurus izveido pirms ūdeņu novadīšanas atklātās ūdenstilpēs.

Vīrietijs – Bet tur tagad tādu nav.

O.A. Pirmais cietējs ir grāvis, tādēļ nav izveidots baseins. Ja ūdeņi ieplūstu upē, tad tos vajadzētu vadīt caur nosēdbaseinu, organiskā masa tur daļēji akumulētos. Šādos baseinos audzē arī ūdensaugus, kas attīra ūdeņus.

Vīrietijs – Tas jādara kūdras izstrādātājam?

O.A. Jā, to dara melioratori, kas izmēra kritumus, caurplūdumus.

SIA “Lauga” pārstāve – Gribu atkārtot direktora vārdus, ka sākoties projektam, jūs apsolījāt, ka mūs neaiztiksiet, tas tika atkārtots vairākas reizes.

G.F. Es to teicu, tādēļ varu atbildēt. Mēs teicām, ka neņemsim no jums teritorijas. Tā arī ir, mēs neko jums nost neņemam. Tajā pašā laikā mēs neatdodam savas teritorijas. Pašlaik priekšlikums izveidot dambjus ir par to vietu, kur ir divi grāvji blakus. Augšpusē, kur ir tikai viens grāvis, pat netiek piedāvāta grāvju aizdambēšana, lai neciestu kūdras ražotāju intereses. Ja iekšējo grāvi aiztaisa ciet, purvā saglabāsies mitrums, jums paliek lielais novadgrāvis.

SIA “Lauga” pārstāve – Varbūt tad varētu lūgt kādu konsultāciju, kad direktors būs Latvijā?

G.F. Mums ar jums jau bija sarunāta tikšanās, divas reizes, bet tā tika atcelta no jūsu puses.

SIA “Lauga” pārstāve – Direktors tad nebija Latvijā.

G.F. Tad tas paliek aktuāli.

A.Š. Grāvis nav kūdras izstrādātāju robežās, mazākais grāvis atrodas lieguma pusē, tādēļ jums nevar būt nekādu iebildumu.

G.F. Būtu nepieciešama atsevišķa konsultācija ar SIA “Lauga” un viss jāizrunā, personīgi tiekoties. Šis ir plāns, kurā tiek paredzēti kvalitatīvi risinājumi, kas piedāvā atjaunot dabiskā purva teritorijas, neskarot un neietekmējot kūdras izstrādātāju darbību.

O.A. Ja paceļ līmeni, mainās tikai ūdens līmenis purvā, uz otru pusi ietekmes nebūs. Paliks mitrāka purva daļa, kas ir liegumā, veģetācija varēs izdzīvot. Ja piepilda mazo grāvi, kūdras ražotāju pusē nekas nemainīsies. Netiks aiztikta kūdras ražotāju SIA “Lauga” teritorija. Varbūt vajadzētu kopā ar kūdras ražotājiem paskatīties dabā, kā tas izskatās. Grāvji atrodas viens no otra apmēram 20 m attālumā, tie nav tuvu. Nidas purvā ir uzskatāms piemērs, kur blakus atrodas 2 grāvji un iekšējais ir nobloķēts, un sistēma ļoti labi strādā.

G.F. Paldies Oļģertam! Sanāksme ir ieilgusi, tādēļ atgādinu, ka šis ir tikai plāns, līdz reālai darbībai vēl ir daudz laika. Pēc plāna apstiprināšanas vēl tiek strādāts tehniskais projekts vai rekultivācijas meti, kur viss tiek smalki uzmērīts un izskaitļots. Šis būtu labs piemērs veiksmīgai sadarbībai, kad tiek atjaunota dabas aizsardzības teritorija, nekaitējot kūdras ražotājiem. Vēl ir nedēļa laika, lai iesniegtu savus priekšlikumus, kas to vēlas. Dod vārdu Jurim Pētersonam, kas stāstīs par ekosistēmu pakalpojumiem.

Juris Pētersons Šim plānam ir pievienota sadaļa par ekosistēmu pakalpojumiem, kas ir novitāte gan Latvijā, gan Eiropā. Stāsta par ekosistēmu pakalpojumiem, ko tie ietver, kā tika vērtēti dabas liegumā “Laugas purvs”. Iepazīstina ar ekosistēmu novērtējuma matricu – faktisko un potenciālo ekosistēmu pakalpojumu novērtējumu.

G.S. Varam pāriet pie jautājumu un komentāru daļas. Vai ir jautājumi, ko nepieciešams vēl izrunāt visiem kopīgi? Ja tādu vairs nav, tad sanāksme tiek slēgta. Paldies visiem par piedalīšanos, paldies ekspertiem par prezentācijām un interesanto stāstījumu. Paldies aktīvākajiem dalībniekiem.

Sanāksme beidzas 18:10

Protokolēja: Gundega Freimane